

**بسته جامع خدمات درمانی
در بیماران ام اس**

www.ketab.ir

عنوان و نام پدیدآور	مجموعه تدابیر پیشنهادی و درمان و مراقبت از بیماران ام اس/ نویسنده محمد علی صحرانیان، با همکاری جمشید لطفی... او دیگران.
مشخصات نشر	تهران: صبورا، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	۵۵۶ ص. ۲۰۰۰۰ ریال
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۶۳۴۲-۱۸-۴
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
یادداشت	با همکاری جمشید لطفی. محمد حسین حریرچیان، منصوره نقاء، ناهد بلادی مقدم، شهریار نفیسی، بابک زمانی...
یادداشت	کتاب حاضر در سال ۱۳۸۷ با عنوان «بسته جامع درمانی در بیماران ام اس» توسط نهضت بویا به چاپ رسیده است.
یادداشت	عنوان دیگر: بسته جامع خدمات درمانی در بیماران ام اس.
عنوان دیگر	بسته جامع خدمات درمانی در بیماران ام اس.
موضوع	ام اس. (بیماری) - مراقبت‌های پزشکی
موضوع	ام اس. (بیماری) - درمان
شناسه آوده	صحرانیان، محمدعلی
شناسه آوده	لطفی، جمشید. ۱۳۱۶-
رده‌بندی کنگره	۱۳۹۰/ش/۳۷۷ RC
رده‌بندی دیویی	۶۱۵/۸۳۴

انتشارات صبورا

مجموعه تدابیر پیشنهادی و درمان و مراقبت از بیماران ام اس

تألیف: محمد علی صحرانیان، با همکاری جمشید لطفی و... ناشر: انتشارات صبورا

حروف نگاری و صفحه‌آرایی: طلوع گرافیک (لسانی)

طرح جلد: طلوع گرافیک (لسانی)

مدیر اجرایی: محمدرضا مقدم

صحافی: پیوند

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۳۴۲-۱۸-۴ قیمت: ۲۰۰۰۰ ریال

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۰

حق نشر و چاپ این اثر محفوظ است.

آدرس: میدان انقلاب، خیابان وحید نظری، مابین فخر رازی و دانشگاه، پ ۶۱، طبقه سوم، ۸۳۴

تلفن ناشر: ۶۶۴۸۱۹۵۲ همراه: ۹۱۲۱۷۵۷۳۴۹ و ۹۱۹۱۷۵۷۳۴۹

صندوق پستی: ۶۳۹-۱۳۶۴۰

آدرس سایت: www.m-book-cov.ir

نویسنده: دکتر محمد علی صحرائیان (عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران)

با همکاری:

- دکتر جمشید لطفی (عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران)
دکتر محمد حسین حریرچیان (عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران)
دکتر منصوره تقاء (عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران)
دکتر ناهید بلادی مقدم (عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی)
دکتر شهریار نفیسی (عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران)
دکتر بابک زمانی (عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران)
دکتر مسعود اعتمادی فر (عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان)
دکتر علی رضا نیک سرشت (عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شیراز)
دکتر ناصر شرف الدین زاده (عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی اهواز)
دکتر حمید رضا حاتمیان (عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی گیلان)
دکتر ناصر کریم نیک خواه (عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد)
دکتر هرمز آیرم لو (عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تبریز)
دکتر حسین علی ابراهیمی (عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی کرمان)

پیشگفتار

پیشگفتار

با پیشرفت چشمگیر علم پزشکی و کنترل بیماریهای عفونی، بیماریهای غیرواگیر و مزمن منجمله بیماریهایی که سیستم ایمنی بدن در پاتوژنز آنها دخیل است، از قبیل بیماری ام اس مورد توجه قرار گرفته اند.

درمان بیماری ام اس که متأسفانه پراساس شواهد موجود، روند رو به رشد در دنیا پیدا کرده است، از معضلات کشورهای جهان بخصوص کشورهای درحال توسعه است.

علائم بالینی متنوع و پائنه های پاراکلینیک مشابه باعث شده است تشخیص بیماری به سهولت انجام نگیرد و در برخی موارد سایر بیماریها به اشتباه با تشخیص ام اس تحت درمان و پیگیری قرار می گیرند که با عنایت به هزینه سنگین داروهای مصرفی و نیز هزینه های درمانهای نگهدارنده، بستری و فیزیوتراپی، بار مالی قابل توجهی بر نظام سلامت کشور تحمیل می گردد.

بمنظور تعدیل هزینه های مربوطه و یکسان سازی شیوه های درمانی استاندارد و پرهیز از مداخلات غیرضروری و تجویز نابجای داروها، اداره پیوند و بیماریهای خاص کمیته کشوری ام اس را در معاونت سلامت تشکیل داد. مهمترین هدف از تشکیل این کمیته تدوین استانداردهای تشخیصی و درمان بیماران ام اس، همچنین تدوین استانداردهای نضای درمانی در قالب کلینیک های ام اس بود.

با شکل گیری کمیته ام اس در سطح دانشگاهها، تشخیص بیماری و معرفی بیماران نیازمند مصرف داروی اینترفرون آغاز گردید و در حال حاضر، بیماران مبتلا به ام اس قطعی در بانک اطلاعاتی معاونت سلامت ثبت شده اند.

کتاب حاضر، بسته خدمتی ام اس نام گرفته است که به همت جناب آقای دکتر صحرانیان عضو محترم هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران تدوین شده و توسط اعضای محترم کمیته کشوری ام اس مورد بازنگری واقع شده است. این کتاب می تواند گام مؤثری در جهت یکسان سازی شیوه های تشخیص و درمان بیماران ام اس تلقی و انتظار می رود در راستای مصرف منطقی داروهای اینترفرون در درمان بیماران مفید واقع گردد. بلاشک انعکاس نظرات و پیشنهادات تمامی پزشکان و همکاران می تواند بر غنای علمی مجموعه در چاپ های بعدی کمک نماید.

برخود واجب می دانم از حمایت های بیدریغ مقام محترم وزارت و معاونت محترم سلامت در طرح کشوری شناسایی بیماران ام اس کمال تقدیر و تشکر را بعمل آورم همچنین از زحمات اعضای محترم کمیته کشوری ام اس و بویژه جناب آقای دکتر صحرانیان سپاسگزاری نمایم. زحمات بیدریغ همکاران محترم واحد ام اس این اداره، جناب آقای دکتر اهرابی و سرکار خانم حیدری در طرح مذکور و هماهنگی در تدوین مجموعه پیش رو، ستودنی است.

دکتر محمد عقیقی

رئیس اداره پیوند و بیماریهای خاص

مقدمه

مقدمه

ام اس بیماری مزمنی است که با درگیری نواحی مختلف سیستم عصبی مرکزی موجب بروز علائم بالینی متفاوت و ناتوانی بیمار می گردد.

این بیماری عمدتاً در سنین ۲۰-۴۰ سال دیده شده و زنان را بیش از مردان مبتلا می کند. پراکندگی بیماری در نقاط مختلف جهان متفاوت بوده، به طوری که در نواحی شمال اروپا و امریکا شیوع آن چندین برابر مناطق دیگر جهان است. عامل اصلی بیماری مشخص نیست، اما مطالعات انجام شده تاکنون به نقش ژنتیک و عوامل محیطی در بروز این بیماری اشاره کرده اند.

مکانیسم اصلی بیماری، بروز پدیده خود ایمنی و تخریب میلین و تا حد کمتری آکسونهای سیستم عصبی مرکزی است. واکنش سیستم ایمنی هم به صورت سلولی و هم تولید آنتی کربهای مختلف صورت میگیرد. وجه مشخص بیماری ام اس وجود پلاکهای متعدد در بافت سفید مغز می باشد که در این پلاکها میلین به صورت کامل یا ناقص تخریب شده است. در فاز حاد، لنفوسیتها و ماکروفاژهای فعال شده در پلاک یافت می شود. علائم بالینی بسته به شدت التهاب و تخریب و همچنین محل آسیب کاملاً متفاوت می باشد، اما التهاب عصب بینایی و کاهش دید، ضعف اندامها، اختلالات حسی متفاوت، عدم تعادل و اختلال ادراری از علائم شایع در بیماری ام اس می باشند.

در حال حاضر علیرغم پیشرفتهای خیره کننده پزشکی درمان قطعی برای این بیماری یافت نشده است. اما طی چند سال اخیر استفاده از داروهای تاثیرگذار بر سیستم ایمنی موجب کاهش حملات و تا حدی میزان ناتوانی بیماران شده است.

طی ده سال اخیر علاوه بر تغییر معیارهای تشخیصی در ام اس داروهای جدیدتری نیز برای استفاده در بیماری مورد تصویب قرار گرفته اند و به نظر می رسد که درمانهای تازه و احتمالاً موثرتری نیز در دست بررسی و تحقیق باشند.

فهرست

عنوان:

- ۹ پیش گفتار
۱۰ مقدمه

فصل اول:

- ۱۴ انواع بالینی بیماری MS
۱۴ ۱- نرم خوردکننده - بهبود یابنده
۱۴ ۲- پیشرونده ثانویه
۱۴ ۳- پیشرونده اولیه
۱۴ ۴- پیشرونده - خوردکننده

فصل دوم:

- ۱۶ تشخیص و معیارهای تشخیصی
۱۶ الف: معیارهای تشخیصی مکرر دومالده اصلاح شده در سال ۲۰۰۵
۱۷ ب: MRI
۱۹ ج: مایع مغزی نخاعی
۲۰ د: پتانسیل های برانگیخته
۲۰ ه: تشخیص های افتراقی

فصل سوم:

- ۲۴ سندرم بالینی منفرد (CIS)
۲۴ الف: تعریف
۲۴ ب: معیارهای تشخیصی
۲۵ ج: راهکارهای درمانی
فصل چهارم:

- ۲۸ مجموعه تدابیر درمانی در MS
۲۸ الف: درمان های مورد تایید (مضروب)
۲۸ ۱ - بتا اینترفرون ها
۳۱ ۲ - گلاتیرامر استات
۳۲ ۳ - Mitroixantrone
۳۲ ۴ - Natalizumab (Tysabri)

۳۳	ب: درمان های غیر مصوب MS
۳۳	۱ - آزاتیوپرین
۳۳	۲ - متوترکسات
۳۳	۳ - سیکلوفسفامید
۳۴	۴ - IVIG
۳۴	ج: بارداری و MS
	فصل پنجم:
۳۶	عود یا حمله بیماری MS
۳۶	الف: تعریف
۳۶	ب: درمان
	فصل ششم:
۴۰	بازتوانی و توانبخشی در MS
۴۰	الف: موارد استفاده
۴۱	ب: انواع روشهای بازتوانی
	فصل هفتم:
۴۴	کلینیک های جامع MS
	فصل هشتم:
۴۷	مراقبت از بیماران MS
	فصل نهم:
۵۳	آموزش و پژوهش در MS
	پیوست ها
۵۵	پیوست ۱ و ۲